

ZORILNOI

Anul V, nr. 891

J O I

3 Iunie 1993

4 pagini — 30 lei

Program de

audiențe : 9—13

COTIDIAN DE OPINII ȘI INFORMAȚII. APARE ÎN VALEA JIULUI

Cruciadă împotriva corupției

— Miercurea trecută, domnule deputat Ana, ați început în cele două camere reunite ale Parlamentului, constituirea unei comisii al cărei obiect de lucru, cum se știe, este stăvilirea corupției. Aduce a cruciadă împotriva acestui fenomen tentacular. Până acum cine a fost îndrituit s-o facă?
— Fiecare cameră are o comisie pentru abuzuri și petiții, care

trebuiau să se sesizeze din oficiu la semnalele din presa scrisă și audio-vizuală despre aspectele de corupție, sub toate formele ei. Este un prim aspect. Al doilea: nu înțeleg de ce a trenat și trenează răspunsurile așteptate de cetățenii care s-au adresat cu încredere acestor comisii și n-au primit nici un răspuns. Și, în sfârșit al treilea aspect: Aceste comisii sunt conduse de parla-

mentari din partidele de opoziție, adică dl. deputat Victor Babiuc (FSN) și domnul senator Ticu Dumitrescu (AFDP). Ei erau cei ce nu trebuiau să tolereze ascunderea adevărului. De aceea eu nu sunt de acord cu consti-

Tiberiu SPĂTARU

(Continuare în pag. 2-a)

Oamenii văd și știu multe. Cine-i ascultă?

— Știu că sunteți, domnule senator Vladislav, vicepreședinte al Grupului Român de Uniune Interparlamentară (GRUI). Ce demersuri au fost în ultima săptămână?

— Chiar în prima zi a săptămânii trecute ne-am întâlnit cu dl. Michel Cornillon, secretarul general al Uniunii Interparlamentare. S-a discutat despre organizarea unei conferințe, în următorii patru ani, la București. România face parte din acest organism din 1893, adică este una din primele țări care au aderat la Uniunea Interparlamentară, înființată în 1891.

— Miercuri și joi ați participat la ședința comună a camerelor. A fost productivă?

— Era programat, mai întâi, un proiect pentru constituirea unei comisii de control a SRL. Nu s-a discutat nici măcar un articol, dar s-a trecut la înființarea unei alte comisii pentru cercetarea abuzurilor și corupției. Au fost discuții generale.

— Care-i punctul de vedere al partidului în care sunteți (PNT-CD)?

— Susține înființarea unei asemenea comisii însă rolul prin-

Tiberiu SPĂTARU

(Continuare în pag. 2-a)

Simplă coincidență de nume

Se zvoneste prin Valea Jiului, că într-un articol publicat în ziarul „România Liberă”, sub genericul „Caracatița de la Petroșani”, ar fi fost vizati dl. ing. Blaj Alexandru, directorul Exploatării miniere Lupeni, și ing. Marchiș Gheorghe, directorul Exploatării miniere Paroșeni. Dumnealor, fiind nevinovați, se simt lezați în onorabilitate. De fapt este vorba despre o simplă și curioasă coincidență, ambiguitatea pornind din afirmația următoare din articol: „Contactând conducerea acestei instituții guvernamentale (DGFPSCS — n.n.), pentru obținerea unui punct de vedere oficial, ne-am izbit de un refuz categoric din partea direc-

torilor Blaj și Marchiș”. În articolul cu pricina sunt avuți în vedere domni Blaj Gheorghe, director general al Direcției Generale a Finanțelor Publice și Control Financiar de Stat (DGFPSCS) și Marchiș Ioan, directorul Direcției de Control.

Este o simplă și insolită coincidență de nume, așa cum ne convingem adeseori.

Am făcut aceste precizări necesare pentru a se cunoaște de unde a pornit toată confuzia.

Cei doi directori nu au nici o legătură cu faptele de corupție semnalate în județ sau Valea Jiului.

Tiberiu SPĂTARU

De 1 Iunie

La Clubul Copiilor Petrila, a avut loc o acțiune dedicată zilei de 1 Iunie, Ziua Copilului. Au evoluat formațiile de dansatori RAP, alcătuite din copii școlari și preșcolari și cele de dansuri momărlănești. S-a cântat și s-a recitat. În acest cadru festiv au fost felicitați elevii din Petrila, care, la concursul județean de informatică au câștigat locul I: Murăresc Lucian, clasa a VI-a și

Helj Melania, clasa a IX-a. Discoteca ce a urmat s-a desfășurat în aer liber, pe platoul din curtea Clubului. Sponsorii activității au fost: SC „Lotus Import-Export” SRL și SC „Degeka Impex” SRL din Petroșani, care merită mulțumirile organizatorilor și respectul copiilor.

Dorel NEAMȚU

Veselie mare și sponsori generoși

Intregerile dedicate Zilei copilului au început, la Școala generală nr. 4 din Vulcan, cu o săptămână înainte de 1 iunie, când s-a desfășurat campionatul între clase la handbal și fotbal. La handbal (fete) au ieșit învingătoare echipele claselor a VI-a D și a VII-a D. Meciurile de fotbal, disputate între băieți, au fost câștigate de cl. a IV-a C (cat. 9—10 ani), a VI-a D (cat. 11—12 ani) și a VII-a D (cat. 13—14 ani). Cupa „1 Iunie” la handbal a revenit, după meciul din finală jucat marți dimineața, clasei a VII-a D. ● Duminică, pe Bulevardul Mihai Viteazul a avut loc o întrecere pe biciclete. Au participat 850 de copii care i-au incurajat frenetic pe cei 25 de concurenți, departajați pe două categorii funcție de vehicul — semicursieră și „Pegas”. În cursă au ieșit învingători elevii Florin Muntean (semicursieră) și Ștefan Tanislav („Pegas”), ambii din clasa a VII-a. ● De 1 iunie fiecare copil a primit napolitane, bomboanc și câte un suc. La ora 10, s-a desfășurat la Clubul din localitate, carnavalul celor mici. Toți cei 100 de copii din clasele I—IV, îmbrăcați în costume ale unor personaje din lumea basmului și, mai nou, a filmelor video, au fost răsplătiți cu premii și cu câte o ciocolată. ● Un carnaval similar s-a desfășurat și după amiaza de la ora 15, protagoniștii săi fiind, de astă dată, elevii claselor V—VIII. ● De la domni profesori Dorin Linț, directorul școlii, și Dumitru Durnea, animatorul manifestărilor, am aflat că, de Ziua copilului, școala a beneficiat de sprijinul material al câtorva sponsori generoși. Este vorba de sindicatele libere de la Exploatarea miniere Paroșeni, Vulcan, Preparatia Coroști, Fabrica de stâlpi hidraulici și de firmele particulare SC „EROS COM-IMPEX” SRL, SC „SPECTRUM TOTAL” SRL, SC „LAFARO” SRL, SC „ANA COMIMPEX” SRL și SC „KENAAN” SRL, toate din Vulcan. Pentru aceștia copiii au o adâncă recunoștință. (Gh. O.)

Tot pentru copii

De 1 Iunie n-au fost uitați nici copiii de la Casa de Copii din Uricani. Deoarece, prin bunavoința domnului Mansour, firma „KENAAN” din Vulcan a adus aici circa 150 de pachete consistente, conținând dulciuri și alte atenții și pentru acești copii vitregii de soartă. (T.V.)

Alocația de stat pentru un copil - 3500 lei

Pe data de 1 iunie Parlamentul României a adoptat Legea alocației de stat pentru copii. Aceasta s-a stabilit în suma de 3500 lei, indexabilă conform hotărârilor guvernamentale. Alocația este neimpozabilă. De ea beneficiază toți copiii până la 16 ani. Copiii handicapați, aflați în întreținerea părinților, vor beneficia de alocație până la vârsta de 18 ani.

În zece ani o uzină a fost (aproape) construită și (aproape) demontată

Acest prim episod, dedicat Uzinei de preparare a cărbunelui din Uricani, este introductiv. Ne propunem să vă arătăm și dv. în ce mod se pot arunca pe fereastră câteva zeci de miliarde de lei. În episoadele următoare, vom afla cât și cum se mai pot recupera acești bani. Până atunci, însă, să vedem despre ce este vorba.

Capitolul 1.

Geneza (Facerea)

Pe vremea când pe plaiurile socialiste nu exista nici un Dumnezeu, președintele țării ținea loc de divinitate. Așa după cum aflăm din Biblia vremii, „Omăgiu”, la început pământul românesc „era pustiu și gol; peste fața adâncului era întunec, și Duhul (prezidențial) se mișca pe „deasupra apelor”. În vizite de lucru, desigur. În timpul unei astfel de plimbări de industrializare a țării, Președintele a glăstit: „Să fie preparații!”. Și „preparații” s-au ivit. „Întunecul” s-a ridicat și ne-am trezit în plină „Jepocă Lumină”. Era prin anul

care a început operațiunea inversă: demontarea.

Capitolul 2. Apocalipsa

Epoca Bisericii din Sardes. Uzinei îi merge numele că trăiește, dar e moartă. „Veghează, și întârește ce rămâne, care e pe moarte”.

1980, din mila Domnului. Sau a Tovarășului, cum doriți. În această lumină orbitoare

În această uzină, nimeni nu mai face praf. El s-a așternut și consolidat de mult peste (și prin) clădiri. Singurii care-l mai ridică sunt cei 18 salariați care formează „Brigada de pază și conservare”. Ei au două sarcini foarte precise: paza obiectivului și dezmembrarea utilajelor care se

ieși la pensie tot demontând la uzină.

În dreptul silozurilor, câteva normane negre amintesc ca pe aici a trecut, cândva, cărbunele. La „filtre” a trecut un vânt pustitor. Ce a mai rămas e rugina, dar nu ne putem baza prea mult pe așa ceva. La etajul superior a rămas și o banca de lemn, o coajă de pâine și o hârtie unsuroasă — probabil ultimul dejun al ultimului mușchetar, care, obosit la maximum, s-a ridicat și a părăsit uzina. Prin transfer.

La „spălare”, numai urme. Urme de benzi transportoare. Transportate în altă parte. De undeva, de sus, apa picură ca într-o peșteră. O tablă de câțiva metri pătrați, gata să cadă, flutură amenințător la ultima cotă a clădirii. Totul stă să se prăbușească, totul troznește, pocnește și scârțâie. De groază, ies cu părul măciucă din clădire. Pare a fi urma unei civilizații de ortaci, dispărută de multă, multă vreme. Noroc că nu e așa. Noroc bun!

Miliarde pe Apa Sâmbetei (I)

am întrezărit și Uzina de preparare a cărbunelui din Uricani. Un copil născut mort. După șapte ani de gestație, timp în care meșteri mari, calfe și zidari și-au zdrobit oasele încercând să „rădice” uzina. Termenul era scurt pentru că Președintele se grăbea cu predații, ca nu cumva dușmanul de clasă să prindă de veste. Materiale, deh! Că pe atunci — cu toate acestea se mincea. Odată ridicată, uzina a funcționat (rău) doi ani de zile, după

În incinta uzinei, iarba a prins rădăcini. În curând, aici va fi o pășune grasă. Cu aceste speranțe se hrănesc și niște vaci costelive, care pase prin curte, sprijinindu-se de gardul gata și el să cadă. Sara, în preparație, clopotul lor sună cu jale. Uzina rămâne pustie când turmele pleacă — nimeni nu scapără-n cale. Pe o astfel de zonă bogată, fiecare momărlan își paște cireda lui toată.

vând în cadrul RAII Ultima lor acțiune „dezmembrătoare” a fost în vara anului trecut, când au expediat către EM Lupeni șapte transportoare cu bandă.

După spusele domnului maestru Gheorghe Pană, operațiunea Inversă, adică cea de demontare, va dura mai mult decât cea de construcție. Noroc cu hoții, oamenii de treabă, altminteri, te pomenești că bieții salariați ar

Vali LOCOTA

1 Iunie, la Petroșani

Marti, 1 iunie, in parcul de peste drum de Primaria, agitație mare. Mulți copii — elevi ai școlilor generale numerele 1 și 6 — cadre didactice, părinți, bunici. Și organizatorii Inspectoratul școlar, Primaria municipală, Clubul elevilor. Pe o vreme cu cer schimbător s-au desfășurat manifestările pregătite copiilor, cu ocazia zilei lor. După o destul de lungă perioadă de „tăcere”, fântâna arteziană își aruncă din nou spre înălțimi susurul de apă. În chioșc, fanfara armatei cânta.

Pe ateliere, copiii se întrecuau în concursuri de desene pe asfalt, biciclete, karturi. A urmat un cros. În bachelere s-a desfășurat un scurt program artistic.

Premiile oferite câștigătorilor au fost sponsorizate de Liga sindicatelor miniere.

Pentru cei mici, de grădiniță, Cinematograful „Victoria” a organizat vizionarea mai multor filme de desene animate. „Datorită vremii nu tocmai favorabile, multe școli generale au preferat să se „desfășoare” în curtea proprie, fiind mai aproape de adăpost în caz de ploaie. Tot parcul putea fi plin. Dar și așa este frumos” — spunea dl. Nicolae Irimie, inspector școlar.

Intr-adevăr, copiii își vedeau cu pasiune, dăruire și multă bucurie de jocurile și concursurile lor.

P. NICULESCU

ZI DE TÂRG

Vineca e zi de târg în Petroșani. Intersecția de lângă Poliție geme de lume și mașini. De multe ori acolo se postează un polițist care dirijează mașinile și... lumea. Dar se întâmplă și invers. Adică, să nu fie. Atunci, șiruri lungi de mașini așteaptă trecerea pietonilor după regulament. Dar oamenii trec cu grămada și nu dau nici un semn că s-ar gândi și la mașini. Dintr-un drept stipulat de lege, unii și destul de mulți, fac o adevărată șicană. Ba mai mult, la pornirea șirului, nu mai pot aștepta, trec printre mașini, punându-și în real pericol hainele și chiar... oasele. Domnilor, paturile ortopediei sunt ocupate. Vreți să fiți dubluri?

Toată „Federația”

La partida Fractorul Brașov — Jiul a fost prezentă în tribună aproape toată Federația română de fotbal, în plus și conducătorii echipelor. Steaua, Dinamo, Gloria Bistrița, FC Brașov. Partida a fost fumată de echipa Steaua, iar „amenințările” sub formă de sfaturi, înainte de începerea jocului, din partea unor oficiali, nu au lipsit. „Aveți grijă cum jucați, că se vorbește de anumite încercări de trucare a rezultatului”, a afirmat unul dintre cei prezenți. Drept răsplată, Jiul a pierdut cinstul, curat, risipind în doielile și poate, acum, cinstita noastră conducere de la centru va analiza rezultatele obținute de unele echipe, chiar în acest retur.

Să fi învinși, oare UTA câștigă la CFR Cluj? Să nu riposteze Bihorul pentru jocul în care a ustat? Greu de crezut. Dar fotbalul este și va fi cu o mie de fete. Nu se știe însă, care este cea adevărată.

Fotbal, pe zona verde

În spațiul intersecției Livezeni se găsește o frumoasă zonă verde pentru a cărei amenajare s-au cheltuit bani și încă mulți. Iacă mai zilele trecute un grup de tângalai jucau cu ardoare fotbal tocmai pe zisa zonă verde. Era mai moale pentru labele lor? Atenționați, au adoptat rapid un aer agresiv.

PORCI MISTREȚI

Valea Jiului nu excelează în culturi agricole. Un pic de porumb și ceva cartofi se produc totuși. Ce te faci că în repetate rânduri cartofii de sămânță au fost scoși de mistreți și mâncați. Aceeași soartă a împărțit-o și porumbul. Ce fac bietii oameni? Reînsămânțează micile pețete în același loc. Ce spune asociația vânătorilor la aceste duble cheltuieli? Am înțeles că porcii sunt în prohibiție. Dar sunt prea mulți. Credem că fondurile în bani ale asociației nu sunt atât de mari încât să acopere flagelul. Și, totuși, ce ne facem cu nava mistreților? A crește mistreți pe cheltulala oamenilor, nu mi se pare corect. Nu ar mai trebui rășiți? Se plâng cultivatorii din Valea Jiului, până în țara Hațegului. Ceva trebuie făcut. Astfel ca neamul mistreților să se întoarcă în pădure și nu să distrugă munca și banii oamenilor. Concret: ce măsuri preconizează asociația? Și asta încă repede.

Părinți ?

Ani de zile secțiile de pediatrie s-au confruntat cu fenomenul abandonării copiilor. Nu ne întrebăm acum pentru ce, deși ar trebui amintit că nici măcar animalele nu își părăsesc puii. Asta să fie deosebirea între animal și om? Animalele țin la puil lor pe când omul se dovedește mai puțin nobil decât patrupezele?

Domnilor în culpă, mai puțină țuică la bord, și mai multă atenție progeniturilor dv. Și mai veniți și mai vă vizitați odraslele o dată pe an! Și acești, copii tânjese după căldura parintească!

A FOST ȘI ZIUA ÎMPOTRIVA FUMATULUI

În toată lumea, ziua de 31 mai a fost declarată zi mondială împotriva fumatului. Țările civilizate au reușit să impună populației lor, prin diferite metode respectul față de această zi, apelând la toți fumătorii pentru a renunța, măcar pentru 24 de ore la acest viciu, devenit daunător nu numai sănătății lor, ci și celor din jurul lor.

Aceiunea a fost lansată în primul rând în unitățile spitalicești, în unitățile școlare, în centrele de pregătire a sportivilor, precum și în nucleul de bază al societății, familia.

Ziua împotriva fumatului poate fi însă declarată în fiecare zi de fiecare dintre cei ce-și colorează plămânii în negru și degetele în galben.

NENEA ION...

Nenea Ion din Lupeni, este crescător de animale. Vacii, viței, un cal și un godac zburdă prin curtea dumisale. Cu ceva nu se împacă nea Ion: vaccinările. Veterinarii știu, și îi ocolesc gospodăria. Mai acu' vreun an, doi, pe vară, i s-a îmbolnăvit porcul. Să fi auzit lamentării: „Vai, doamne păgubesc animalele. Vai, ce să mă fac?”

Nea Ioane, leacul e simplu: cheamă și lasă frumos veterinarul să-ți vaccineze animalele (V.M.)

A ZI, o umbrelă...

Ieri, în jurul orei 18,30, într-un magazin alimentar din Petroșani i s-a furat unei doamne mai în vârstă, sosite la cumpărături împreună cu nepoțelul său, umbrela, pe care o lăsase lângă teighea, până când vânzătoarea a servit-o cu produsele comandate și i s-au făcut calculele pentru achitarea notei de plată.

Toate celelalte vânzătoare erau la raioanele lor, servind clienții care, nu puțin, au intrat înăuntru și din cauza ploii ce începuse

să cada din abundență. Cu toate încercările celor prezenți în unitate și a personalului de serviciu de a găsi hoțul, acesta ca și umbrela s-a făcut nevăzut, reținându-se faptul că la rând, alături de păgubășă, mai stăteau doi tipi necunoscuți în cartier, care au renunțat la cumpărături în schimbul însușirii obiectului furat.

Nu știm dacă vor fi prinși sau nu, dar vorba cuoul mai are, zată, și altă variantă: azi o umbrelă, mâine o... capela. (D.N.)

Cu oile în oraș

Se știe că orașul Petroșani nu dispune de un număr corespunzător de zone verzi. Prin urmare, cele care există ar trebui îngrijite ca un lucru de pref. Într-o zi pe cele 2-3 zone așezate mai la drum, păștea un întreg șeptel format din oi, vaci și cai. Sigur, suntem pentru creșterea bogăției animale. Dar de aici și până la nesimțire și distanță lungă. Ce vreți domnilor proprietari de vite? Să re intrați într-o zi cu turma în apartament? Te miri de dracu', asta v-o fi gândul ?

Cruciadă împotriva corupției

(Urmare din pag. 1)

tunca unei alte comisii parlamentare, dar dacă ținem se va înființa, componenții să fie juristi, finanșiști, economiști renumiți pentru moralitate, curaj și probitate profesională.

— O astfel de comisie nu va fi încă un mijloc de control asupra celor abilitați prin lege? Aici o nouă structură paralelă cu cele două, dar și cu garda financiară, poliția, procuratura și judecătoria. Dar decampată, corupția nu este decât un cuvânt, deși fenomenul există și determină această profundă criză morală, nelăcredere și suspiciune.

— O astfel de comisie nu tre-

buie să tempereze pe cei abilitați prin lege, adică garda financiară, poliția, procuratura, judecătoria. Pe lângă interesul public, o astfel de comisie va putea să confirme sau să infirme abuzurile care, după părerea mea, au făcut ca societatea românească, pe plan economic și moral să înregistreze o prăbușire de neînchipuit. Prin urmare comisia se cuvine să amendeze chiar și legislația în vigoare. Pentru că este de neînțeles de ce generalul Florică s-a adresat comisiei pentru apărare, siguranța națională și ordine publică, nu celor de abuzuri și petiții ori comisiilor abilitate în materie, adică cea de buget, finanțe, bănci.

Oamenii văd și știu multe. Cine-i ascultă ?

(Urmare din pag. 1)

principal este să controleze organele statului abilitate, pentru a se elimina paulelismul existent acum și, nu în ultimul rând, să știe ce sunt observate, controlate. Opoziția a mai propus să conducă această comisie deoarece n-a fost implicată în guvernele anterioare.

— Este chiar atât de nevoie de această comisie parlamentară? Se va lupta, oare, cu mai mult curaj împotriva corupției, sub toate formele ei?

— Nu este creată special pentru generalul Florică, ci va recepta toate semnălele, sesizările din țară. De aceea se cere onestitate și moralitate pentru cei care vor fi în comisie.

— Oamenii din Valea Jiului v-au semnalat situații care s-ar încadra în sfera cuvântului la modă?

— Da, ne-au sesizat și pe noi la biroul senatorial din Petroșani, dar și comisia de abuzuri și petiții din Senat, precum că există firme particulare care fac servicii pentru RAI și exploatare miniere. Oamenii văd, aud și știu multe. Suntem informați că din conducerea acestor firme ar fi și persoane care au funcții de conducere. De aceea este neapărată nevoie de o astfel de comisie, care să impulsioneze pe cei abilitați să fie, la toate etapele, mai operativi, deoarece corupția se manifestă la toate nivelele.

HOROSCOPI

GEMENI — CAD

Principala dv. armă, prin care puteți întreține o atmosferă plăcută este dezinvoltura.

RAO — OAIE

Nu luați lucrurile decât așa cum sunt și căutați drumul spre firesc.

LEU — MAIMUȚA

Intimitatea vine de la sine. Dar nu pleacă la fel de ușor...

FECIOARA — COCOȘUL

Nunai bunăvoința dv. poartă aplana conflictele cu persoane în vârstă.

BALANȚA — CAINELE

Dacă sunteți singur(ă) veți atrage în mod sigur atenția cuiva.

SCORPION — MISTREȚ

Receptivitatea este astăzi atuu dv. cel mai tare.

SAGETATOR — ȘOBOLAN

Încercați să vă debarasați de ideile utopice. Veniți cu picioarele pe pământ!

CAPRICORN — BOU

Aveți nevoie de înțelegerea celor din jur. Dar, nu uitați că și ei au nevoie de înțelegerea dv.

VARSATOR — TIGRU

Sensibilitatea dv. este decisivă la însușirea atmosferei intime.

PEȘTI — IEPURE

Azi aveți darul de a crea un climat plăcut în jurul dv.

BERBEC — DRAGON

Pasivitatea nu este întoldeana cea mai bună armă.

TAUR — ȘARPE

Orice detaliu contează azi foarte mult!

PROGRAMUL TV.

JOI, 3 Iunie

7,00 TVM. Telematinal.
10,00 TVR Iași.
11,00 TVR Cluj-Napoca.
12,00 Film artistic.
POARTA-TE FRUMOS!
13,20 Worldnet Usia.
13,30 Desene animate.
14,00 Actualități. Meteo.
14,15 Ora de muzică.
15,00 Didactica.
15,30 Teleșcoală.
16,00 Repere moldave.
16,30 Repere transilvane.
17,00 Actualități.
17,05 Magazin în limba germană.
18,05 Povestea vorbei.
18,25 Tele-discul muzicii populare.
19,00 Spectacolul lumii. Egiptul.
19,30 Desene animate.
20,00 Actualități.
20,35 Rosturi, rostiri.
20,45 Film serial. DALLAS.
21,45 Reflecții rutiere.
22,00 Studioul economic.
22,45 Festivalul Internațional „București '92”.
23,15 Actualități.
23,30 Confluențe.

VINERI, 4 Iunie

7,00 TVM. Telematinal.
10,00 TVR Iași.
11,00 TVR Cluj-Napoca.
12,00 Film serial. NOII AȘI AI CERULUI ALBASTRU.
13,00 Worldnet Usia.
13,20 Desene animate.
14,00 Actualități. Meteo.
14,15 Ora de muzică.
15,00 Didactica.
15,25 Teleșcoală.
16,00 Cheia succesului.
16,30 Descoperirea planetei.
17,00 Actualități.
17,05 Arte vizuale.
17,35 Pro-Patria.
18,35 De la lume adunate...
19,00 Cultura în lume.
19,30 Desene animate.
20,00 Actualități.
20,35 Sport.
20,40 Film serial. DESTINUL FA-MILIEI HOWARD. Episodul 71.
21,45 Viața parlamentară.
22,15 Magia dansului.
22,45 Congl.
23,15 Actualități.
23,30 Magazin cinematografic.
0,30 La cererea telespectatorilor. Veniți cu noi pe programul 2.

Moartea unor cuvinte

Moartea unor cuvinte

Moartea unor cuvinte

În secolul 3 al erei noastre, autoritățile imperiului roman au ordonat o retragere asupra structurilor romane din provincia Dacia. Se săvârșeau primul an al romanizării populației autohtone, prin numărul copleșitor al coloniștilor vorbitori al limbii latine, prin elemente de civilizație urbană, căi rutiere, prin coborârea fortificațiilor din ținutul de deal-munte, în câmpie și multe altele.

În rândurile care urmează, vrem să disecăm dispariția unor termeni care reflectă o mentalitate urbană, în paralel cu ștergerea elementelor concrete de civilizație. Se știe că a fost retrasă administrația romană, armata și meșterii. Aceste chestiuni le-am învățat și la școală. Dar ni se pare interesant să punctăm sub raport filologic transformările ulterioare și mai ales ordinea lor.

Indiferent de proporțiile retragerii aureliene, limba pe care au învățat-o autohtonii, limba latină nu a mai putut fi retrasă. În limba celor rămași aici se vor reflecta ca într-o oglindă marile modificări ale concretului.

Astfel, extraordinara mână de lucru calificată a ostașilor din castru a dispărut. Părăsită, a rămas rețeaua de drumuri romane foarte bine construite și întreținute. Populația a început să uite cum se cheamă acele artere vitale ale oricărui economii. Așa a dispărut cuvântul „Via” care semnifică șosea. Cuvântul „drum” a fost împrumutat mult mai târziu și el nu se calcă în totalitate pe latinul „via-via”, care însemna construcția, existența unei căi pietruite și anexele sale — rigole, îndulcirea pantelor prin

lucrări Inginerești, etc. Drum semnifică mai degrabă direcția și distanța fără să pună accentul pe facilități.

În cadrul civilizației romane „domus” (casă) a ocupat un important rol. Iată, că retragerea meșterilor care știau să facă var, să zidească în piatră și cărămidă, să finiseze o asemenea lucrare, a adus după sine și pierderea înțelesului „casă”. Populația ruralizată a locuit în bordece și colibe. „Domus” a dispărut din limbă.

Reflecții lingvistice

În general orașele cuprinse de ruină, măricinișuri și plante, nu au atras populația de agricultori și crescătorii de vite. Sigur, există și excepții: la Sarmisegetuza Ulpia a fost găsită o imensă magazie din care rusalii au tras un zid de tehnică modernă, utilizând piatră și pământ, „decupând” din ea un colțisor. Populația începuse să se creștineze și mărturie vie este ciobul dintr-un vas pe care neofitii au zgâriat semnul lui Iisus Cristos.

Păturile superioare, orașeni înstăriți, militari, funcționari în general locuitorii ai orașelor plecat-au cu gândul că vor reveni sau nu? Mulțimea de chei puse sub piatra de prag, găsite de cercetătorii moderni arată că în sinea lor credeau într-o revenire, poate chiar după 2—3 ani. Soarta a vrut altfel. În ce ordine au dispărut cuvintele latine din gura populației ruralizate? Întâl despre case și referitor la ele. Apoi

drumurile care s-au acoperit cu iarbă, nu au mai fost curățite șanțurile etc.

Limba română a păstrat cuvântul „cale”, drum neamenajat, care a primit o mulțime de înțelesuri — a găsi cu cale, din cale-afară (de greu, ușor) a-l da în cale, etc. O altă limbă romanică, spaniola, a păstrat pentru „cale” doar înțelesul de „stradă”. Termenul general de „via” a fost înlocuit prin cuvântul cale — potecă în munți sau păduri. Populația rurală romanizată a locuit mai puțin la câmpie cât în zona deluroasă. Cărare se derivă din carrus — drum de care, odată ajuns în pădure se transformă în cărare. Încă o dovadă că strămoșii noștri au viețuit în ținut deluros.

Mai interesantă ni se pare evoluția cuvântului „pod”. În lipsa podurilor legate de o administrație precum cea romană, „podul” se transformă în punte — mijloc de trecere peste ape de munte. Mai târziu românii vor împrumuta de la slavi cuvântul pod, iar romanicul „pons” a rămas pierdut pentru totdeauna. „Soba” română care asigura încălzirea încăperilor s-a chemat hipocaustum. Odată cu ruinarea clădirilor a dispărut și hipocaustumul. Cei rămași au adoptat cuvântul „vatră” și l-au difuzat apoi populațiilor din jur.

Hipocaustumul a murit și la fel, nu a mai apărut în limba română. Ea o ultimă chestiune legată de construcția acestui hipocaustum, la Ulpia s-au păstrat în lutul moale al poditurii, urmele tălpilor bătute cu numeroase ținte ale unor sandale despre care se știe că au fost purtate de ostașii castrului. (M.V.)

DIALOGURI CIUDATE

Crâșme cu nume și... „renume”

Sunt o sumedenie de crâșme. Zilele trecute, întrebam pe cineva, unde se găsește un atelier de reparat frigider. Serios, și cu aerul că-mi dă o informație utilă, omul îmi spune:

- Lângă „Măgarul tăvălit”.
- ???
- Da, da e o cărciumă în Bărbănteni.
- Dar în altă parte nu mai este?
- Ba da. Colț cu „Căteaua leșinată”.
- Tot o crâșmă?
- Tot!

Strada depozit

O stradă ceva mai îngustă dar deschisă circulației. Cam la jumătatea ei, un camion de lemne descărcate alandala ocupă tot spațiul străzii, mă face să opresc. Un bărbat în pantaloni de trening iese din curte și se apropie de mașină.

- Căutați pe cineva? (Ce om politicos, îmi zice cu).
- Nu pot trece de grămada asta de lemne. Ce oameni!

— Ascultă, sunt ale mele — și brusc îmi trânteste ușa mașinii. N-ai decât să dai cu spatelul înapoi...

Foarte bine că sunt ale lui. Dar să te faci stăpân și pe strada care prin definiție este un bun public și prea mult.

Măine, poimăine, omul cu pantalonii de trening va îngrădi strada, anexând-o.

— Este a mea, nu vezi că am îngrădit-o?

Fugiți, că vin eu...

Mașini de mărci, culori și... maniere de conducere sunt multe. La începutul unei nopți, pe bulevardul de la Aeroport își face apariția una încărcată de faruri și cu o viteză care te face să zlești doamne apără-mă. Și vine, vine așa fără pas. Te înnebunește eu luminile. Nu dă cel mai mic semn că ar dori să mai stingă din lăza orbitoare. Atunci, mic și amarât, tragi bine pe dreapta, o lași încet, să-ți revii din orbire și... aștepti ca bolundul cu Mercedesul viteza și luminile lui să-ți lase și ție, tovarăș de trafic, ce ți e cuvine...

Sigur, nu poți pune un polițist la ficcare șofer. Dar din când în când, la ocazie prinși cu șoalda,ăștia trebuie descălcați fără milă.

PENTRU COPIII DIN ANINOASA

Prin grija Primăriei, la Clubul sindicatelor din Aninoasa a avut loc un amplu spectacol dedicat zilei copilului. Au participat foarte mulți copii, de toate vârstele, iar formația de copii Ergoton, precum și copiii din școlile Aninoasei au oferit un adevărat recital de cântece, poezii și dansuri. Mulțumită sponsorilor: SC Tul-

pan Impex SRL; SC Cocotă Ioan și Maria; SC Parângul Com. Impex SRL; Tulipan Com. SRB; SC Interval SRL; Tirmalovsch și Pălivari; Anena Com. Prest SRB; SC Max și Maxim; Indal Com SRL, toți copiii orașului au primit în mod gratuit cadouri, dulciuri, înghețată și alte produse specifice lor. (Gh. C.)

SENZAȚIONAL !

Supliment „ZORI NOI”

REBUS și alte alea !

Amănunte, sâmbătă !

Realitate sau fascinație?

Ian Simons conduce un muzeu industrial în Leicester, dar în timpul său liber adună obiecte, fotografii și informații pentru prima expoziție națională după mai multe decenii de fenomene naturale ciudate.

Aici se vor afla vitelul cu două capete din Leicestershire, șobolanul cu cinci picioare din Ipswich, fotografia prezentând pisici cu aripi și, dacă va putea fi descoperită, o versiune împăiată a căreia i s-a făcut reclamă pentru a fi vândută în anii '60. Fantezmele s-au dovedit un pic mai greu de surprins, dar se pare că unele au fost prinse de obiectivul aparatului de fotografiat. Un exemplu îl constituie câinele-fantomă fără cap fotografiat în câmpul de Arthur Springer în 1916, iar altul — fotografia fantomei străbucii lui Greg Maxwell făcută în 1991. Și mai sunt persoane care se pare că au puteri speciale, așa cum este Svellana Glyko în vârstă de opt ani din CSI, care poate ține pe frunte limburi, piepteni.

Sunt toate acestea adevărate sau nu? S-a stabilit că unele creaturi ciudate, cum au fost „sirenele-maimuță” prezentate în California, reprezintă mai degrabă activitatea unor împaietori inteligenți decât rezultatul unor cuplări sexuale neobișnuite. Dar trebuie să credem că în 1899 o pisica cu aripi colinda străzile din Wiveliscombe, Somerset, că în 1984 a „plouat” cu pește deasupra estului Londrei, la Newham? Și Simons este sceptic, dar afirmă că, chiar dacă unele lucruri bizare sunt false, folclorul care le însoțește este interesant prin el însuși. „Ce-i face pe oameni să creadă în aceste lucruri ciudate? Este o parte fascinantă a culturii noastre”.

Democrație... și pentru căței

Ilustrând democrația directă și importanța acestora, alegătorii din orașul elvețian St. Gallen s-au pronunțat la 7 martie prin vot asupra unei probleme locale de interes major: cantumul taxelor locale pentru câini.

„Comitetul împotriva majorării excesive a impozitelor pentru câini” a strâns 4.000 de semnături pentru a determina consultarea prin vot a cetățenilor în

legătură cu planul consiliului orașenesc de a majora impozitul de la 60 la 110 franci elvețieni. Comitetul împreună cu proprietarii de câini și cu veterinarul, apreciază proiectul de impozitare ca fiind „excesiv, antisocial și intolerabil...”

La St. Gallen sunt înregistrați 45.000 cetățeni cu drept de vot și aproximativ 2.000 de câini.

PARLAMENTAR

Cu doi, trei ani în urmă exista la Petroșani un parlamentar. Scânteie ieșeau din pana domniei sale, în apărarea puterii. Opoziția nu putea să deschidă gura că domnul țânțea un articol în

„Zori Noi” și pe spații serioase, nu așa, într-un colțisor. Dar... fuse și se duse. Am fi curioși să știm care îi este activitatea politică după ce a terminat cu deputația...

A FOST CARNAVAL,

Peste 2500 de copii au luat cu asalt, în ziua de 1 iunie, Teatrul dramatic „I.D. Sârbu” din Petroșani. De la ora 18 și până noaptea târziu, cântecul și dansul, versul și arta dramatică au monopolizat Petroșaniul. Meritul revine Teatrului și sponsorilor.

Reportajul nostru, în ziarul de mâine.

A fost carnaval !

Și va fi Nedeaia Vulecneană

Incepând de duminică, Vulcanul devine Capitala culturii Văii Jiului. O nouă ediție a Nedeii Vulecneane debutează în ziua

de 6 iunie. Punctul culminant, în partea a doua a lunii, mai exact, în ziua de 20 ale lui Cireșar. Să mergem, dară, la Nedea ! (Al. H.)

FAPTUL DIVERS

RECORD DE BANCNOTE FALSE

Bancile și gările japoneze au închis mii de mașini automate de schimbare a banilor și de eliberare a biletelor în urma descoperirii unui mare număr de bancnote falsificate. Poliția a arătat că, într-un interval de trei zile, în regiunea Osaka au fost descoperite 280 bancnote false de 10 000 yeni (88 dolari).

„Cred că este probabil cea mai mare cantitate de bancnote falsificate din Japonia de după război”, a afirmat un purtător de cuvânt al Agenției Naționale de Poliție. Recordul anterior de falsificare a bancnotelor de 10 000 yeni, a fost înregistrat în 1990,

cu 79 de falsuri. Purtătorul de cuvânt a refuzat să confirme că în prezent au apărut în total aproximativ 500 de bancnote falsificate.

IZGONIREA „DUHURILOR RELE” PRIN... SORCOVIRE!

În Taiwan a fost arestată o oarecare Tun Chuntzian — călugăriță din Ordinul Daos, care se ocupa de izgonirea „duhurilor rele”. Femeia, în vârstă de 33 de ani, este acuzată de uciderea talălui său și a inea două persoane, care au murit în timpul acestei proceduri. După cum a informat ziarul „South China Morning Post”, Tun Chuntzian „ii

sorcovea” pe clienții săi cu bețele timp de șapte ore, neuitând că în acest răstimp să-i stropescă cu „apă sfințită”.

Daoșii chinezi cred în posibilitatea obținerii nemuririi chiar în timpul vieții omului. „Este evident că eu nu am făcut ceva cum trebuie” — a spus călugărița polițiștilor.

CRIMA ABOMINABILĂ

Un magistrat britanic a fost găsit vinovat de tentativă de asasinare a soției sale cu o cameră de gaze improvizată.

Juriul a fost informat că Cranog Jones, în vârstă de 44 de ani, a construit o mică cutie pă-

trată, a făcut o gaură în peretele dormitorului, în care a introdus cutia, conectând-o la țeava de eșapament a mașinii soției sale, Margaret. El a încercat mai întâi eficiența „jucării” pe pisica familiei.

Acuzarea a arătat că Jones avea de gând să transporte trupul inconștient sau mort al soției sale în mașină pentru ca să pară că ar fi fost o sinucidere. Jones, care întreținea o legătură cu o altă femeie, a declarat că nu este vinovat.

IDOLI VECHI ȘI NOI

În ajunul sărbătorii internaționale a oamenilor muncii, în China a apărut încă un idol al „maselor largi populare”. El este muncitorul veteran model Li Shuanling, care trăiește în orașul Ta-

yan, din nordul provinciei Shandong. Formându-și o echipă de adepți, pensionarul Li, în vârstă de 70 de ani, muncește zilnic, deja de 10 ani, pentru salvarea mediului inconjurător. Din proprie inițiativă, el literalmente sapă într-un „munte”, înalt de 23 de metri, de deșeuri dăunătoare provenite de la combinatul metalurgic local, alege din ele componente utile și le trimite la prelucrare. Este adevărat — după cum vorbește lumea — că în locul deșeurilor vechi apar uneori altele noi. Cu toate acestea, marea faptă de muncă a veteranului a intrat în istorie: Federația Națională a Sindicatelor Chineze a chemat proletariatul R.P. Chineze „să învețe din spiritul luptei îndârjite a noului erou, care este fidel partidului, patriei și socialismului”.

MICA PUBLICITATE

ANIVERSARI

CU OCAZIA împlinirii a 18 ani, urăm dragului nostru Iulian Cătălin Ciobanu, multă sănătate, fericire, succese în viață și un călduros „La mulți ani!”. Cu dragoste mama Angelica, tatăl Ilie, fratele Alin-Ionuț și bunicii. (3714)

„LA MULȚI ANI!” cu sănătatea scumpei noastre Lucreția Stăncioliu, la aniversarea celor 81 de ani. Cu toată dragostea, cei dragi. (3728)

CU OCAZIA împlinirii a 14 ani, dragă Ariel Latkulik, mama Mihaela și sora Arleta îți urează „La mulți ani!” și împlinirea tuturor dorințelor. (3743)

VANZARI — CUMPARARI

FORMULARE TIPIZATE, rechizite, calculatoare IIC-91, accesorii la sediul „Zero computer” din incinta Hotel Petroșani, sau telefon 543866. (3753)

VAND apartament 2 camere Petrița. Telefon 0929/42125, după ora 16. (3702)

VAND televizor Funai, video Funai cu telecomandă, sigilate. Lonea, str. Republicii, nr. 309. (3737)

VAND Dacia 1300, an de fabricație 1978, stare bună de funcționare, preț convenabil, Vulcan, str. Traian, nr. 1, bloc A2, ap. 13. (3738)

VAND garsonieră confort 1, zonă centrală. Informații: Petroșani, General Dragalina, bloc 10C, ap. 34, între 16—20. (3734)

VAND Volkswagen, dubiță stare foarte bună, înmatriculată, an de fabricație 1979. Relații, la telefon 560421 sau 560600, seara. (3759)

VAND sufragerie, canapea, fotolii, ladă frigorifică, frigider, televizor color, 90 000 lei și televizor alb-negru, 45 000 lei. Str. Anton Pann, nr. 30, Petroșani. (3747)

VAND garsonieră confort 1, Petroșani, str. General Vasile Milea, bloc 28 B/20. Informații: sâmbătă 10—18; duminică 10—14. (3748)

CUMPAR apartament, Petrița sau Petroșani. Petrița, 8 Martie, 39/14 (Impact Electronic), între orele 15—17. (3755)

VAND urgent apartament 2 camere (zona Auto-moto). Informații: Petroșani, Aviatorilor, 30/1. (3758)

VAND apartament 2 camere confort I, ARO 10, an fabricație 1986. Informații: Petroșani, Aviatorilor, 56/83. (3727)

DIVERSE

SOLICIT un împrumut de 300 000 lei, cu dobândă la înțelegere, pe termen de 2 luni. Cimitirului, 7, Lonea. (3757)

EXECUT filmări video, orice ocazie. Programări, telefon 542410. (3733)

OFERTE SERVICIU

SOCIETATEA Comercială „PAMIN” angajează vânzătoare. Informații: la sediul firmei, Petroșani, Piața Victoriei, 74 (fostă Expo mobilă). Telefon 545391, între orele 9—19. (3754)

SOCIETATEA Comercială COMIS IMPEX SRL Petroșani, cu sediul în str. Aviatorilor 56/31, angajează urgent zidari. Telefon 544180. (3741)

DECESE

CATEDRA de Automatică și Informatică industrială — U.T. Petroșani — este alături de domnul Poantă Aron în durerea pricinuită de decesul tatălui.

Condoleanțe familiei îndoliată. (3756)

SOȚIA Nuta, copiii Vasiliică, Ionel și nora Mărioara anunță înțelegerea prematură din viață a celui ce a fost un bun soț, tată **DIACONESCU ION** (49 ani)

Înmormântarea are loc azi, ora 13. Cortegiul funerar pleacă din Petrița, str. Tudor Vladimirescu. (3742)

FAMILIA Tăbară Aurel aduce un ultim omagiu celui care a fost un bun naș, prieten și coleg

DIACONESCU ION

Lacrimi și flori pe tristul lui mormant. (3742)

FAMILIA Anechitei regretă profund înțelegerea prematură din viață a celui ce a fost un bun prieten și coleg

DIACONESCU ION

Sincere condoleanțe familiei. (3745)

SINDICATUL Șoferilor „STAR TRANS” Petroșani aduce un ultim omagiu celui ce a fost un om deosebit

DIACONESCU ION (NELU)

Sincere condoleanțe familiei. (3741)

SALARIAȚII de la centrala termică a UMIROM Petroșani sunt alături de colegii Rus Vasile și Iosif, în mare durere pricinuită de decesul mamei.

Sincere condoleanțe. (3749)

COLECTIVUL magazinelor „Selena”, „Rodica” și „Conjur” deplâng cu durere dispariția prematură a bunei lor kolege

KISS ELVIRA (34 ani)

Sincere condoleanțe familiei îndurerate. (3751)

COMEMORARI

Astăzi, 3 iunie, cu nemărginită durere, soția, fiicele, fiul și nepoții anunță trecerea a 6 luni de la decesul celui care a fost iubit de noi toți.

CUTUREAN MIHAI (MIȘU) — 64 ani

Nu te uita și te plâng mereu, soția+Mimi.

Odihnescă-se în pace! (3684)

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

2675 Petroșani, str. Nicolae Bălcescu nr. 2. Telefoane: 541662 (director-redactor șef); 545972 (director executiv-administrativ difuzare), 542464 (secții), Fax: 093/545972.

TIPARUL: Tipografia Petroșani, str. Nicolae Bălcescu nr. 2, telefon 541365.

Materialele recomandate și nepublicate nu se restituie. Responsabilitatea morală și juridică asupra corectitudinii datelor cuprinse în articole aparține, în exclusivitate, autorilor.

ECHIPA DE SERVICIU:

Responsabil de număr
Vali LOCOTA

Corector

Emilia AGUIREI

Viorica FIRȚULESCU

Colidianul de opinii și informații „ZORI NOI” apare sub egida **SOCIETĂȚII COMERCIALE „ZORI NOI” S.A.** Înregistrată la Registrul Comerțului sub nr. J 20/621/1991. Cont virament: 807060201 — BCR Petroșani. **Director: MIRCEA BUJORESCU** **Director executiv: ing. Alexandru BOGDAN**

Publicitate

Societatea Comercială Rodica Impex SRL

ANGAJEAZA

■ brutari calificați

VINDE EN GROS la prețuri avantajoase

■ cartofi pentru consum și pentru porci
Informații: zilnic, la sediul Societății „Cerbul de Aur” din Petrița. (3736)

Pentru prima dată în județul Hunedoara

MOTOROLA S.U.A.

prin
General Com Trust Inc. SRL
care vă oferă:

— Aparatură de radiocomunicații mobilă, portabilă și fixă

— Vă pune la dispoziție posibilitatea de a închiria un radiotelefon pe o anumită perioadă de timp

— Zona de acoperire este întregul bazin al Văii Jiului.

Contactați-ne la: telefon 093/550690, Tel. Fax. 550671, sau „ComTex” Magazin, str. Republicii, nr. 31, Petrița, Tel. Fax 093/550391. (contract 382/28.05.93)

Regia Autonomă a Huilei Petroșani

str. Timișoarei nr. 2, telefon 541460, 541461, 542270 int. 462, 440.

ORGANIZEAZA LICITAȚIE

publică deschisă pentru executarea lucrărilor de amenajare și îmbunătățire a confortului la Complexul Comercial — **CASA DE OASPEȚI** — Petroșani.

Documentele licitației se pot obține gratuit de la sediul regiei.

Ofertele se primesc până la 21 iunie 1993, în condițiile precizate în „Instrucțiunile pentru ofertanți” cuprinse în documentele licitației.

Licitația va avea loc în 23 iunie 1993, ora 10, la adresa menționată unde sunt invitați imputerniciții în scris ai ofertanților.